

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Te dni praznuje Avstrija

**250 letnico osvo-
boditve Dunaja in
zmage nad Turki**

„...Ko se bom boril za slavo križa“

Kralj Sobieski: Zastavil sem s se: svojo osebo,
svoje življenje, ljubezen do svojega doma...

Boji pred Dunajem leta 1683.

Ne bi bilo prav, ko se ne bi katoličani vsega sveta v srcu pridružili proslavam, ki se te dni vrše na Dunaju ob 250 letnico jubileja osvoboditve Dunaja od turške nevarnosti. Sveti oče je poslal svojega odposlanca kardinala La Fointaine, nadškola beneškega, kateremu se je pridružil primas Poljske, kardinal Hlond, budimpeštanski nadškofo, kardinal Seredi, kakor tudi pariški nadškofo, kardinal Verdier.

Prav je, da krščanski svet proslavi zmago pri Dunaju 12. septembra leta 1683, ki jo je v prvi vrsti izvojeval znameniti poljski kralj Jan Sobieski (vladal 1674—1696) in rešil s tem krščanski zapad nove mohamedanske poplave.

Danes si seveda težko predstavljamo, kako silen pritisk je na srednjo Evropo v 17. stoletju izvajalo otomansko cesarstvo. Leta 1682 je podlegel Tököl, voditelj Madjarov, in Turkom se je odprla pot naravnosti v osrčje Evrope. Že naslednje leto je veliki vezir Kara Mustafa zbral za tedanje razmere silno armado 138.000 mož, ki je podirajoč vse pred seboj, privabila pred Dunaj in ga oblegla. Usoda glavnega mesta Avstrije se je zdela zapečatena. V tem trenutku se je cesar Leopold I., ki je zbežal z Dunaja, obrnil za pomoč do poljskega kralja Jana Sobieskega, s katerim je malo prej sklenil zavezno pogodbo.

Poljski kralj je sklenil pogodbo z avstrijskim cesarjem iz izključno idealnih krščanskih motivov. Interesna sfera njegove politike nikakor ni ležala v Podonavju, ampak v Baltiku, kjer so tudi že operirale njegove čete. Radi velike nevarnosti pa, ki je grozila krščanski srednji Evropi od strani turških vpadalnih armad, pa je Jan Sobieski opustil svoje vojaške operacije na severu, pozabil rivaliteto, ki je tako dolgo vladala med Poljsko in Avstrijo in se odločil za skupen nastop proti osmanom. Politika Ljudevita XIV., tedaj najmočnejšega vladarja Evrope, je bila dvorezna in ni nudila nikakih garancij. V tem kritičnem trenutku je Jan Sobieski celo sam dal iniciativo za ustanovitve zveze vseh krščanskih držav proti skupnemu sovražniku. Poljski poslaniki so predložili načrt takšne lige na Dunaju, v Benetkah, v Parizu, v Londonu in na Nizozemskem. Toda nikjer ni bilo pravega odziva, razen na Dunaju, ker se je Avstrija čutila pač neposredno in najbolj ogroženo od turške nevarnosti. Tako je že 31. marca 1683 poljski sejem dal pristanek za podpis poljsko-avstrijske obrambne zveze, ki se je za Avstrijo že neke mesece pozneje izkazala odločilne in odrešilne važnosti.

Kralj Jan Sobieski je 15. avgusta 1683 pisal papežu Inocencu XI. pismo, kjer pravi med drugim: »Danes na praznik Vnebovstaja Marijinega zajahal svojega vojaškega konja, da grem v sveti boj in da z vojaško pomočjo obleganemu Dunaju prinesem svobodo. V prvih dneh septembra bom

ob Donavi svoje čete združil s cesarjevimi. Nič se nisem obotavljal zastaviti vse svoje osebo, svoje življenje in ljubezen do moje kraljeve hiše. Prepričan sem, da me vaša svetlost ne bo zapustila, ko se bom spustil v boje za slavo križa in rešitev vsega krščanstva.« Težko je najti bolj ponesno, pa tudi bolj krščanske besede, kakor ji je v tem zgodovinskem trenutku zapisal poljski kralj Jan Sobieski.

Poljska armada je štela okrog 30.000 izvrstno oboroženih in sijajno izvežbanih mož. Njena največja sila in ponos je bila konjenica, strah in tre-

Borba med Rooseveltom in velekapitalom

Kdo bo zmagal? Največji eksperiment v zgodovini

New York, 8. septembra.

Rooseveltova gospodarska reforma je zadela na zelo velike težkoče. Prišel je trenutek, ko se bo moralo izkazati, kdo je močnejši: ali Roosevelt in potreba po korenitni družinski gospodarski reformi ali pa ameriška veleindustrija in velebankarstvo.

Na čelo pasivnega odpora proti Rooseveltovim reformam, oziroma proti državnemu uradu za gospodarsko obnovo (NIRA), se je postavil znani avtomobilski kralj Ford, ki noče podpisati delovnega statuta za avtomobilsko industrijo, ki ga je le-ta sklenila na pobudo in pritisk vlade. Predsednik NIRE, general Johnson, je, kakor znano, Fordu postavil ultimatum, ki preteče danes. Ni še jasno, kaj bo vlada ukrenila, ako se Ford ultimatumu ne bo odzval, kakor se je bati. Vlada bi mogla Forda kaznovati z dnevno globo 500 dolarjev ali pa mu celo v skrajnem slučaju vzeti koncesijo, vendar pa ni pričakovati, da bi Roosevelt posegel po tem sredstvu. Najbrž bo Roosevelt Forda v javnem radijskem govoru pozval, naj se ukloni reformnemu programu vlade ali pa se bo celo sam podal v Detroit, da Forda pregovori, da odneha.

Ker Rooseveltova reforma se nima pričakovanih rezultatov, zlasti ne, kar se tiče zaposlitve brezposelnih, je Roosevelt pozval zvezo ameriških bankirjev, da dovoli industriji čim večje kredite. Toda zveza se je Rooseveltu postavila po robu in njen predsednik Lissen je v javnem govoru v Čikagu izjavil, da se zveza ne bo uklonila pritisku vlade, češ, da bi dovoljenje velikih kreditov, kakor si to zamišlja vlada, privedlo samo do ruina ameriškega denarstva.

General Johnson je nato odgovoril z grožnjo, da bo vlada sama vzela v roke naloge bank, ako se bodo te branile pomagati obnovi gospo-

darstva. Banke so pa na to odgovorile, da vlada najbrž išče žrtve, katerim bi mogla naprčiti odgovornost za polom Rooseveltove politike.

Vse pričakuje z napeto pozornostjo, kdo bo zmagal, ali Roosevelt ali Ford in banke. Delavska unija stoji vseskozi na strani Roosevelta. Ameriški voditelji delavskih strokovnih organizacij izjavljajo, da predstavlja Rooseveltov načrt največji eksperiment zgodovine človeštva, ki bo imel tak vpliv na razvoj človeštva, kakor ga je imela ruska revolucija. Iz tabora kapitala prihajajo seveda ravno nasprotni vesti in se Rooseveltu prerokuje velik fiasko. Dobro informirani krogi pa sodijo, da se Roosevelt ne bo ustrašil prave diktature, ako bi se velekapital ne uklonil.

Madrid, 8. sept. t.g. Izid volitev v razsodišča za ustavna vprašanja so končane. Volilo je 9.100 občinskih odborov. Najvidnejši uspeh je odnesla skrajna desnica, ki si je osvojila zastopstvo baskijskih provinc, Navarre, Leona in Dveh Kastilij. Galicija in Katalonija sta popolnoma v rokah avtonomistov, torej desničarske nacionalistične in protisocialistične struje. Socialisti so izgubili vse sedeže razun Andaluzije in Estramadure, kjer je kmetijska beda silno velika. Radikalni socialisti, druga vladna stranka, imajo sedaj samo enega zastopnika. Stranka „zane nima nikogar. Tisk sklepa iz teh rezultatov, da je vladna koalicija občutno tepena in da se po vsej Španiji čuti močan sunek na desno.

Paris, 8. sept. t.g. »L'Information« poroča iz Madrida o veliki avtonomistični propagandi v štirih španskih provincah, namreč v Galiciji, v Kataloniji, v Navarri in v deželi Baskov. Voditelji propagande so se sestali najprej v St. Sebastianu, nato so napravili »trikotni izlet« po deželah, ki stremijo za avtonomijo v okviru španske države, končno pa so se zbrali na velikem osrednjem kongresu v Barceloni, kjer so nastopili posamezni zastopniki iz Galicije in iz Baskov, in so javno razložili svoje težnje in svoje cilje.

V imenu Galicije je govoril Alvaro de las Casas, ki je v razboritih besedah in z upravnimi lasmi ognjem razložil težnje svojih rojakov, ki bi radi sami odločevali o svojih usodah. Zastopnik Baskov, Hermendorena je vzkliknil: »Imajo nas za nazadnjaško ljudstvo, ker smo zvesti katoličani. Mogoče, toda kaj imajo pravice narodov opraviti z veroizpovedmi. Mi bomo nadaljevali borbo z vero, ki nikdar ne kloni, dokler si ne bomo izvojevali zmag, ki nam bo uresničila vse naše težnje.«

Kongresisti so nato obiskali tudi predsednika Katalonije, Macio, ki jih je lepo nagovoril ter jih spomnil na trozvezo, ki so jo sklenili Galičani, Baski in Katalonci že pred diktaturo generala Primo de Rivero, da branijo svoje pravice. Ta trozveza

Kralj Fejsal umrl

Bern, 8. septembra (a). Preteklo noč je umrl za srčno kapjo iraški kralj Fejsal. Sunkaj je prišel šele pred nekaj dnevi na zdravljenje. Po vsej verjetnosti bo naslednik svojega očeta na prestolu emir Ghazi. Novi kralj se je rodil 21. marca 1912 in mu je to pot prvič poverjeno regentstvo nad iraško kraljevino. Kralj Jurij V. je poslal iraškemu prestolonasledniku sožalno brzojavko. Takoj, ko je iraški poslanik v Londonu, Jafar-paša, zvedel o smrti kralja Fejsala, je dal izjavo, v kateri naglašja, da pomeni smrt veliko izgubo za Irak, ker je pokojnik mnogo storil za svojo državo. Poslanik je dalje izrazil željo, naj bi njegov sin nadaljeval očetovo politiko. Poslanik je nato odpotoval v Bern.

London, 8. sept. (a). Doznavo se, da so že danes dopoldne v Bagdadu kronali novega iraškega kralja princeza Ghazija.

Tretja revolucija Naredniki pre- gnani z vlade na Kubi

New York, 8. septembra. b. Na Kubi je prišlo ponoči do novega državnega puča. Ustasi so sedaj zaplenili tudi premoženje ameriških državljanov in sploh vseh inozemcev. Z drugimi besedami pomeni to, da bodo inozemski državljani sploh ob vsa posestva, če Amerika ne bo storila hitre intervencije. Razen tega se čuje, da so voditelji druge revolucije sklenili, da bodo z orožjem »odpili« ameriške čete, če se bodo ho-tele izkrcati na otoku. Razen tega se v zadnjih dneh opaža močno gibanje komunistov, ki hočejo položaj izkoristiti za svoje namene in so že prišli s prevratnim delovanjem. Ko je včeraj popoldne prišlo do poskusa komunističnega puča, so ustasi poslali nanje oddelke konjenice, ki je prevrat v kralj zadušila. Ker pa je agitacija komunistov izredno živahna in ker so vojaki zelo nedisciplinirani, predstavlja komunistični pokret največjo nevarnost. Radi tega nenavadnega preokreta v dogodkih na Kubi je ameriška vlada sklenila, da v Kubansko vodovje odpošlje vse razpoložljive brodogojce na Atlantiku. To brodogojce sestoji iz samih starejših ladijskih tipov, ker je gros ameriškega brodogojstva, kakor znano, zasidran v Pacifiku. V številnih ameriških lukah mrzlično ukrcavajo mornarske strelece, pehoto in vojni material. V letalskih bazah je vse pripravljeno za start proti Kubi. Družene države ne bodo nikdar dovolile, da se na Kubi vpostavi anarhija in da bi kakšna nova vlada ostala pri sedanjem sklepu o likvidaciji premoženja ameriških državljanov.

Macia, predsednik avtonomne Katalonije

Kako bo izgledala Španija? Katalonci Baski in Galicija so sklenili „trikotni pakt“ avtonomistov

Madrid, 8. sept. t.g. Izid volitev v razsodišča za ustavna vprašanja so končane. Volilo je 9.100 občinskih odborov. Najvidnejši uspeh je odnesla skrajna desnica, ki si je osvojila zastopstvo baskijskih provinc, Navarre, Leona in Dveh Kastilij. Galicija in Katalonija sta popolnoma v rokah avtonomistov, torej desničarske nacionalistične in protisocialistične struje. Socialisti so izgubili vse sedeže razun Andaluzije in Estramadure, kjer je kmetijska beda silno velika. Radikalni socialisti, druga vladna stranka, imajo sedaj samo enega zastopnika. Stranka „zane nima nikogar. Tisk sklepa iz teh rezultatov, da je vladna koalicija občutno tepena in da se po vsej Španiji čuti močan sunek na desno.

Paris, 8. sept. t.g. »L'Information« poroča iz Madrida o veliki avtonomistični propagandi v štirih španskih provincah, namreč v Galiciji, v Kataloniji, v Navarri in v deželi Baskov. Voditelji propagande so se sestali najprej v St. Sebastianu, nato so napravili »trikotni izlet« po deželah, ki stremijo za avtonomijo v okviru španske države, končno pa so se zbrali na velikem osrednjem kongresu v Barceloni, kjer so nastopili posamezni zastopniki iz Galicije in iz Baskov, in so javno razložili svoje težnje in svoje cilje.

V imenu Galicije je govoril Alvaro de las Casas, ki je v razboritih besedah in z upravnimi lasmi ognjem razložil težnje svojih rojakov, ki bi radi sami odločevali o svojih usodah. Zastopnik Baskov, Hermendorena je vzkliknil: »Imajo nas za nazadnjaško ljudstvo, ker smo zvesti katoličani. Mogoče, toda kaj imajo pravice narodov opraviti z veroizpovedmi. Mi bomo nadaljevali borbo z vero, ki nikdar ne kloni, dokler si ne bomo izvojevali zmag, ki nam bo uresničila vse naše težnje.«

Kongresisti so nato obiskali tudi predsednika Katalonije, Macio, ki jih je lepo nagovoril ter jih spomnil na trozvezo, ki so jo sklenili Galičani, Baski in Katalonci že pred diktaturo generala Primo de Rivero, da branijo svoje pravice. Ta trozveza

Dunajska vremenska napoved. Lepo jesensko vreme bo trajalo še dalje.

Tragedija ukrajinskega naroda

Preje žitnica Evrope - danes dežela beračev

Pariz, 8. septembra.

Matine prinaša poročilo ameriških farmarjev, ki so obiskali Rusijo in so imeli priliko del časa muditi se na ukrajinski vasi.

Na ukrajinski vasi, pravijo, vlada nepopisna beda. Manjka kruha in mesa. Ljudje se hranijo z raznimi želišči in delajo moko iz skorje in listja dreves, iz česar pečejo neko zoperno grenko jelo. Mnoge vasi počasi izumirajo. Tako

je v neki vasi, ki je štela prej 800 prebivalcev, umrlo dosedaj 200 ljudi. Celotno leto se je porodilo samo en otrok. Ko so Amerikanci kmetom darovali nekaj jestvin, so jih tako hlastno pogoltli, da sta dva od tega preko noči umrla. V mnogih vaseh so se zgodili slučajni kanibalizmi.

Ukrajina, ki je bila dosedaj najbolj bogata žitnica sveta, je na robu propada. Ljudje so odti v cunje in bolni od gladi in pomanjkanja. Nekdaj bogati kmetiči so popolni berači.

Znižana vstopnina na velesejem

Samo 5 dinarjev za osebo
Velja tudi za soboto, nedeljo
in ponedeljek

